

TÀI LIỆU CƠ BẢN NƯỚC CỘNG HOÀ TOGO

VÀ QUAN HỆ VỚI VIỆT NAM

1. Khái quát

- Tên nước: Cộng hòa Togo (République de Togo)
- Thủ đô: Lomé
- Vị trí địa lý: nằm ở Tây Phi, bên bờ vịnh Guinea, giữa Benin và Ghana
- Diện tích: 56.785 km²
- Dân số: 7.154.237 người (ước tháng 6/2012)

- Dân tộc: người Phi 99% (gồm 37 nhóm dân tộc, đông nhất là người Ewe, Mina và Kabre) và 1% là người Âu và Syrie-Liban
- Tôn giáo: Đạo cổ truyền 51%, Thiên chúa giáo 29% và Hồi giáo 20%
- Ngôn ngữ chính: tiếng Pháp
- Ngày độc lập: 27/4/1960
- Tổng thống: Phau-rê Gờ-na-sinh-bê (Faure Gnassingbe), từ 5/2005
- Thủ tướng: Gin-bốt Hô-ung-bô (Gilbert Houngbo), từ 9/2008

2. Lịch sử

Từ thế kỷ 12 đến thế kỷ 14, Togo là nơi di cư đến của bộ lạc Ê-vê đến từ lưu vực sông Ni-giê. Vào thế kỷ 15 và 16, các đoàn thám hiểm và thương gia Bồ Đào Nha đến vùng đất này. Trong vòng 200 năm sau đó, vùng đất Togo nằm trong vùng “Bờ biển nô lệ”, là một trung tâm săn tìm và buôn bán nô lệ của người Hà Lan và Đan Mạch. Năm 1884, Đức ký với Vua Mò-la-pa tại Togo-vin một hiệp định bảo hộ, mở đường cho thực dân Đức đô hộ Togo, kéo dài đến cuối Chiến tranh thế giới thứ nhất. Sau Chiến tranh Thế giới thứ I, Togo bị phân chia thành vùng duyên hải Lô-mê thuộc Pháp, vùng lãnh thổ phía Tây thuộc Anh. Năm 1922, Hội quốc liên ủy quyền cho Anh cai trị vùng phía Tây, Pháp cai trị vùng phía Đông. Vùng Togo thuộc Anh tuyên bố sáp nhập vào Ga-na năm 1956. Vùng Togo thuộc Pháp trở thành quốc gia độc lập năm 1960 và Sylvanus Olympio trở thành vị Tổng thống đầu tiên. Năm 1963, Tổng thống Sylvanus Olympio bị ám sát. Thủ tướng Nicola Grunitzky lên cầm quyền và tiến hành thực hiện chính sách tự do hơn. Năm 1967, Eyadema Gnassingbe đảo chính lật đổ Nicola Grumnitzky và lên nắm quyền cho đến khi qua đời vào tháng 2/2005. Con trai ông là Faure Gnassingbe thắng cử tại cuộc bầu cử tháng 4/2005.

3. Chính trị

3.1. Đối nội:

- Togo theo thể chế đa nguyên bằng bản Hiến pháp phê chuẩn ngày 27/9/1992. Tuy nhiên, từ năm 1967 đến nay, Liên minh đảng nhân dân Togo

(RPT) của cố Tổng thống Eyadema Gnassingbe luôn nắm quyền. Tháng 2/2005, Tổng thống Eyadema Gnassingbe đột ngột qua đời, giới quân sự đưa con trai ông là Faure Gnassingbe lên thay thế. Dưới sức ép trong nước và của AU, ECOWAS, Faure Gnassingbe buộc phải nhượng bộ, cho tổ chức bầu cử hợp hiến tháng 4/2005. Kết quả: Faure Gnassingbe giành thắng lợi với 60,2% số phiếu. Các cuộc bạo động giữa chính phủ và phe đối lập trước và sau bầu cử khiến gần 500 người thiệt mạng và hàng chục nghìn người bỏ chạy khỏi thủ đô, gây nên một cuộc khủng hoảng nhân đạo. Nhờ trung gian hoà giải của Cộng đồng kinh tế Tây Phi (ECOWAS), trật tự tại Togo đã được lập lại.

- Tháng 8/2006, chính phủ và phe đối lập ký thoả thuận cho phép các đảng phái đối lập tham gia chính phủ chuyển tiếp. Tháng 9/2006, ông Yawovi Agboyibo, lãnh tụ đối lập được đề cử làm Thủ tướng.

- Tháng 10/2007, Togo tiến hành bầu cử quốc hội, Đảng cầm quyền Liên minh Nhân dân Togo đã giành được thắng lợi và ông Komlan Malloy được chỉ định làm Thủ tướng. Cộng đồng quốc tế đánh giá cuộc bầu cử quốc hội Togo tự do và công bằng. Sau sự kiện này, Liên minh Châu Âu (EU) đã nối lại hợp tác kinh tế đầy đủ với Togo sau 14 năm trừng phạt. Để giành lại sự ủng hộ của quốc tế, chính quyền của Faure Gnassingbe cam kết mở rộng dân chủ trong nước, đa dạng hoá quan hệ đối ngoại.

3.2. Đối ngoại:

- Tổng thống Togo thi hành chính sách đối ngoại đa dạng hóa, hướng đến châu Á trong đó có Việt Nam.

- Togo thực thi chính sách không liên kết, tham gia tích cực trong các vấn đề khu vực Tây Phi và trong Liên minh châu Phi. Quan hệ giữa Togo và các nước láng giềng nhìn chung tốt đẹp.

- Togo có mối quan hệ lịch sử văn hóa mật thiết với Pháp, Đức. Là thuộc địa cũ của Pháp nên xã hội Togo còn mang nhiều ảnh hưởng của nước thuộc địa. Togo có mối liên hệ chặt chẽ với Pháp về nhiều mặt: chính trị, kinh tế, quân sự, xã hội, văn hoá...

- Togo là thành viên LHQ, Phong trào KLK, Liên minh Châu Phi (AU), Cộng đồng kinh tế Tây Phi (ECOWAS), Cộng đồng các nước có sử dụng tiếng Pháp (Francophonie), FAO, IMF, WTO và nhiều tổ chức quốc tế và khu vực khác.

4. Kinh tế

Togo là một nước nhỏ ở khu vực hạ Sahara. Nền kinh tế có tốc độ tăng trưởng thất thường và phụ thuộc nhiều vào lĩnh vực thương mại và nông nghiệp, hai ngành tạo ra nhiều công ăn việc làm cho người dân.

Năm 2012, GDP của Togo đạt 3,624 tỉ USD, tăng trưởng 5%, lạm phát ở mức 2,8%. GDP đầu người là 506 USD/năm. Trong cơ cấu kinh tế, nông nghiệp chiếm 45,7%, công nghiệp 21,3% và dịch vụ 33%.

Nông nghiệp sử dụng 65% lao động cả nước với các sản phẩm chính gồm ngô, sắn, kê, lúa, bông, cà phê.

Về công nghiệp, Togo là một trong những quốc gia sản xuất phốt phát hàng đầu thế giới. Mặc dầu vậy, ngành này cũng gặp phải không ít khó khăn do ảnh hưởng của giá phốt-phát và sự cạnh tranh trên thị trường quốc tế.

Togo cũng là một trong những trung tâm quá cảnh và dịch vụ của khu vực Tây Phi (lĩnh vực dịch vụ chiếm 33% GDP). Cảng biển Lomé, điểm vào của hàng hoá đi những nước thuộc khu vực Sahara đã được hưởng lợi từ cuộc khủng hoảng chính trị tại Côte d'Ivoire trong những năm gần đây.

Về ngoại thương, năm 2012, kim ngạch xuất khẩu của Togo đạt 893,8 triệu USD gồm các mặt hàng bông, phốt phát, cà phê, ca cao và hàng tái xuất. Riêng cacao, cà phê và bông chiếm khoảng 40% nguồn thu xuất khẩu trong đó bông là mặt hàng quan trọng nhất. Các đối tác xuất khẩu chính gồm có Trung Quốc 10,7%, Burkina Faso 8,3%, Ấn Độ 8,3%, Benin 8,2%, Niger 6,3%, Đức 5,7%, Ghana 4,8%, Indonesia 4,7%.

Kim ngạch nhập khẩu đạt 1,492 tỷ USD gồm máy móc thiết bị, thực phẩm, sản phẩm dầu khí. Các đối tác nhập khẩu gồm có Trung Quốc 32,5%, Pháp 8,7%, Bỉ 7,9%, Ấn Độ 6,2%, Mỹ 5,1%, Anh 4,6%.

Togo được coi là Thụy Sĩ của Tây Phi, nơi đặt trụ sở của Quỹ phát triển Cộng đồng kinh tế các quốc gia Tây Phi (ECOWAS), Ngân hàng phát triển Tây Phi (BOAD) và các ngân hàng khu vực khác. Hơn 10 năm nay, Togo tiến hành cải cách kinh tế, bao gồm tư nhân hoá, minh bạch tài chính công, giảm chi tiêu chính phủ, ổn định chính trị và thúc đẩy thương mại, nhằm tìm lại vị trí trung tâm thương mại trước đây ở khu vực Tây Phi.

Trong một thập kỷ qua, với sự giúp đỡ của Ngân hàng thế giới (WB) và Quỹ tiền tệ quốc tế (IMF), Togo đã áp dụng những biện pháp cải cách kinh tế (tư nhân hóa, mở rộng hoạt động tài chính công...), giảm chi tiêu chính phủ. Vì vậy, nước này đã nhận được sự ủng hộ tích cực của các nhà tài trợ quốc tế.

Togo đã có những tiến bộ trong việc tự do hoá nền kinh tế, cụ thể là lĩnh vực thương mại và hoạt động cảng. Tuy nhiên, chương trình tư nhân hoá các lĩnh vực bông, viễn thông và nước đường như vẫn giậm chân tại chỗ.

5. Quan hệ với Việt Nam

a. Quan hệ chính trị, kinh tế:

- Việt Nam và Togo đã thiết lập quan hệ ngoại giao cấp Đại sứ ngày 8/2/1975. Hiện nay Đại sứ quán ta tại Nigeria kiêm nhiệm Togo và Đại sứ quán Togo tại Trung Quốc kiêm nhiệm Việt Nam.

- Tháng 7/2006, ông Kwame Okoua, cố vấn kỹ thuật của Bộ trưởng đặc trách, bên cạnh Bộ trưởng Ngoại giao và hội nhập châu Phi cùng 3 chuyên gia Bộ Nông nghiệp, Chăn nuôi và Nghề cá đã sang Việt Nam để bàn về hợp tác nông nghiệp, trong đó tập trung vào 3 lĩnh vực chính: thủy lợi, trồng lúa nước và công nghệ sản xuất cà phê. Togo mong muốn được học tập kinh nghiệm và kỹ thuật của Việt Nam trong 3 lĩnh vực nói trên, hợp tác theo mô hình 2+1 với sự tài trợ của FAO. Phía Togo cho biết hiện đang triển khai Chương trình đặc biệt về an ninh lương thực (PSSA), qua đó có thể lồng ghép vào chương trình 2+1 để hưởng sự tài trợ của FAO.

b. Trao đổi đoàn:

- Phía Togo có các đoàn của Tổng thống Eyadema Gnassingbe thăm chính thức Việt Nam vào tháng 11/1995 và tham dự Hội nghị cấp cao Francophonie tháng 11/1997 (cùng đi có con trai Faure Gnassingbe hiện là Tổng thống Togo), đoàn của bà Irene Ashira Assih, Bộ trưởng xã hội, phát triển phụ nữ và bảo vệ trẻ em (11/2000).

c. Các hiệp định đã ký: Hai bên mới ký Hiệp định khung hợp tác kinh tế, thương mại, văn hoá và khoa học - kỹ thuật (11/1995).

d. Quan hệ thương mại:

Quan hệ thương mại giữa Việt Nam và Togo vẫn còn khiêm tốn. Năm 2011, kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam sang Togo đạt 36,3 triệu USD, tăng 21% và nhập khẩu đạt 51 triệu USD, tăng 183% so với năm 2010. Năm 2012, xuất khẩu sang Togo chỉ đạt 29,62 triệu USD còn nhập khẩu đạt 22,27 triệu USD, giảm so với năm trước đó. Các mặt hàng Việt Nam xuất khẩu chính gồm xe máy nguyên chiếc và linh kiện phụ tùng xe máy, gạo, sản phẩm dệt may, nguyên phụ liệu thuốc lá, sắt thép các loại, máy vi tính, sản phẩm điện tử và linh kiện. Nhóm hàng xe máy và linh kiện có sự tăng trưởng xuất khẩu liên tục trong những năm vừa qua. Do sản xuất lúa trong nước không đủ nên mỗi năm Togo phải nhập khẩu khoảng 100.000 tấn gạo, chủ yếu từ Thái Lan, Trung Quốc, Pakistan và Việt Nam. Bên cạnh việc phục vụ tiêu dùng trong nước, mặt hàng xe máy và gạo nhập khẩu còn được tái xuất sang các nước láng giềng như Ghana, Benin.

Bảng 1. Kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam sang Togo năm 2012

Những mặt hàng xuất khẩu	Giá trị (USD)
Xe máy nguyên chiếc	12.991.293
Hàng hóa khác	6.204.833
Sản phẩm từ chất dẻo	169.413
Gạo	4.033.052
Nguyên phụ liệu thuốc lá	283.184
Linh kiện và phụ tùng xe máy	3.450.583

Máy vi tính, sản phẩm điện tử & linh kiện	980.452
Sản phẩm dệt, may	392.959
Sắt thép loại khác	1.118.852
Tổng cộng	29.624.621

Nguồn: Tổng cục Hải quan VN

Các mặt hàng Việt Nam nhập khẩu chủ yếu từ Togo gồm bông các loại, sắt thép phế liệu, hạt điều, gỗ và sản phẩm gỗ...

Bảng 2. Kim ngạch nhập khẩu của Việt Nam từ Togo năm 2012

Những mặt hàng nhập khẩu	Giá trị (USD)
Bông các loại	9.412.066
Gỗ	503.604
Sản phẩm từ chất dẻo	4.760
Phế liệu sắt thép	10.542,507
Hàng hóa khác	454.98
Hạt điều	1.309.293
Đậu tương	51.413
Tổng cộng	22.277.741

Nguồn: Tổng cục Hải quan VN

6. Một số lưu ý khi kinh doanh tại Togo

Thời gian qua đã xảy ra một số trường hợp doanh nghiệp nhập khẩu Togo lừa đảo doanh nghiệp Việt Nam qua mạng Internet. Thủ đoạn mà những “đối tác” Togo hay dùng là đặt mua hàng với khối lượng lớn, thời gian ký hợp đồng rất gấp và thường hối thúc nhà xuất khẩu chuyển trước một số phí từ 1500 đến 6000 USD như phí đăng ký sản phẩm nhập khẩu, phí xin giấy phép nhập khẩu và hợp thức hoá giấy tờ này, phí theo quy định của Bộ Tài chính Togo về kiểm soát chống khủng bố, rửa tiền, buôn lậu ma túy, phí trả cho luật sư thay mặt người bán ký hợp đồng trước sự chứng kiến của ngân hàng nước sở tại, phí hợp thức hoá hợp đồng vv... Trong khi theo Luật

Thương mại của Togo, nhà xuất khẩu không phải trả những loại phí trên. Một số đối tượng còn tự nhận là các tổ chức của chính phủ hoặc phi chính phủ đứng ra mua hàng để phục vụ các hoạt động nhân đạo tại châu Phi.

Vì vậy, khi phát hiện những dấu hiệu kể trên, doanh nghiệp Việt Nam cần chấm dứt mọi giao dịch để tránh thiệt hại về tài chính cũng như lãng phí thời gian.

Để tìm kiếm khách hàng tại châu Phi, doanh nghiệp nên liên hệ với các Thương vụ Đại sứ quán Việt Nam tại Algeria, Ai Cập, Nam Phi, Maroc và Nigeria, các Đại sứ quán châu Phi tại Hà Nội, tích cực tham gia các Hội chợ triển lãm quốc tế, các Hội thảo, Diễn đàn Doanh nghiệp, các đoàn nghiên đi cứu thị trường và xúc tiến thương mại do Bộ Công Thương (Vụ Thị trường Châu Phi, Tây Á, Nam Á) và các Hiệp hội tổ chức hoặc qua đối tác quen biết giới thiệu. Doanh nghiệp cũng có thể tìm hiểu thông tin thị trường và cơ hội kinh doanh qua trang web www.ttnn.com.vn của Bộ Công Thương. Hạn chế việc tìm kiếm đối tác qua mạng Internet.

Togo là một nước nói tiếng Pháp và tất cả các văn bản được thảo bằng ngôn ngữ này ngay cả tại các tổ chức nước ngoài hoặc quốc tế có trụ sở làm việc tại đây. Do vậy, nếu một văn bản hành chính (như giấy phép kinh doanh) viết bằng tiếng Anh thì đó có thể là một hành vi lừa đảo.

Về phương thức thanh toán, doanh nghiệp XK nên đề nghị sử dụng tín dụng thư không huỷ ngang có xác nhận hoặc bảo đảm của ngân hàng để đề phòng nguy cơ không thanh toán của người mua.

7. Một số địa chỉ hữu ích

- Đại sứ quán Togo tại Trung Quốc kiêm nhiệm Việt Nam:

+ Địa chỉ: No. 11, Dong Zhi Men Wai Da Jie, Chaoyang District, Beijing, Postal Code: 100600

+ Điện thoại: (+86)10 6532 2202, 6532 2444

- Đại sứ quán Việt Nam tại Nigeria kiêm nhiệm Togo

+ Địa chỉ: No 9, River Niger street, Off danube street, Maitama, Abuja, Nigeria.

+ Điện thoại: (+234-09) 8703678; 8703679.

+ Email: vnemb.ng@mofa.gov.vn; dsqynnigeria@yahoo.com;

- Phòng Thương mại và Công nghiệpTogo

(CHAMBRE DE COMMERCE ET D'INDUSTRIE DU TOGO-CCIT)

+Đại chỉ: Angle Avenue de la Présidence / Avenue Georges Pompidou
B.P. 360 LOME - TOGO

+ Tél. : + 228.223.29.00 / 228.221.20.65 / 221.70.65 (gặp Bộ phận hỗ trợ DN); Fax : + 228.221.47.30

+ E-mail : ccit@ccit.tg / cci.togo@laposte.net, website: www.ccit.tg

Hoàng Đức Nhuận